

■ Załącznik do Uchwały Nr XXXIV/268/2014

Rady Powiatu w Zwoleniu
z dnia 28 marca 2014 roku

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE
ZWOLEŃSKIM NA LATA 2014-2020**

Opracowano przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zwoleniu

Zwoleń, 2014

SPIS TREŚCI:

I. Wstęp	3
II. Struktura i zjawisko niepełnosprawności.....	5
III. Charakterystyka Powiatu Zwoleńskiego.....	9
IV. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Zwoleńskim	10
V. Przyczyny niepełnosprawności - analiza danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.....	11
VI. Struktura osób niepełnosprawnych w powiecie zwoleńskim w latach 2012-2013 – analiza danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Zwoleniu.....	12
VII. Cele Programu.....	15
VIII. Analiza SWOT.....	18
IX. Adresaci Programu.....	21
X. Partnerzy Programu.....	21
XI. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	22
XII. Monitoring i ewaluacja.....	23
XIII. Czas realizacji Programu.....	23
XIV. Źródła finansowania.....	23

I. WSTĘP

Ponad 650 milionów osób na świecie jest niepełnosprawnych w następstwie psychicznych, fizycznych oraz sensorycznych niesprawności. Stanowi to około 15% całej populacji. Jedna osoba na 6 w Unii Europejskiej jest niepełnosprawna, w stopniu od lekkiego do znacznego, co oznacza, że około 80 mln Europejczyków ma ograniczone możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym.

Powszechność występowania niepełnosprawności stawia przed poszczególnymi państwami obowiązek podejmowania działań zapobiegających powstawaniu, oraz łagodzenia jej skutków. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych są zadaniem ogólnospołecznym, bowiem skutki niepełnosprawności dotyczą wszystkich dziedzin życia.

W Polsce jest blisko 3,4 mln osób niepełnosprawnych, w tym 2,1 mln w wieku produkcyjnym. Spośród nich pracuje zaledwie 465 tys. (27,3%) – wynika z danych GUS za III kwartał 2011 roku. Choć z każdym rokiem wskaźnik ten się poprawia, to wciąż daleko nam do innych krajów Unii Europejskiej, gdzie zatrudnienie niepełnosprawnych wynosi około 50%.

Podstawą opracowania „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zwoleńskim na lata 2014 – 2020” jest art. 35a pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.), który mówi, że do zadań powiatu należy „opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych”.

Dokument ten wyznacza założenia polityki samorządu powiatowego w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Według standardów światowych i europejskich, sformułowanych w licznych dokumentach międzynarodowych, osoby niepełnosprawne mają prawo do pełnego uczestnictwa i równych szans w życiu społecznym i zawodowym.

Program jest zgodny z działaniami rządowymi i ustawodawstwem polskim zawartym w:

- 1) Rządowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Integracji ze Społeczeństwem z 5 października 1993r.
- 2) Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych – uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 roku,
- 3) Konstytucja RP zawierająca zapisy zapobiegające praktykom dyskryminacyjnym wobec osób niepełnosprawnych,
- 4) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- 5) Kodeks Pracy w zapisach zabraniających praktyk dyskryminacyjnych wobec osób niepełnosprawnych.

Niniejszy program jest zgodny z:

- 1) Narodową Strategią Spójności 2007 -2013,
- 2 Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki,
- 3) Wojewódzkim Programem wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012 – 2015.

„Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zwoleńskim na lata 2014 – 2020” jest dokumentem służącym realizacji polityki socjalnej. Stanowi podstawę do opracowania i realizacji programów celowych na rzecz osób niepełnosprawnych i pozyskania dodatkowych środków m.in. na programy Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych umożliwiając wykorzystanie środków Unii Europejskiej, a w szczególności środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Jest to program otwarty, o dużym stopniu ogólności, co umożliwić będzie podejmowanie różnorodnych, pożytecznych inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych.

Niniejszy program jest kontynuacją szeregu działań, które podjęto w ramach realizacji „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zwoleńskim na lata 2006 – 2013”.

Rozpoznawanie i zdiagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych, a także podejmowanie działań mających na celu wyeliminowanie przeszkód utrudniających osobom niepełnosprawnym aktywny udział w życiu społecznym, zapobiega marginalizowaniu i wykluczaniu społecznemu tej grupy osób.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zwoleńskim ma na celu zminimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz umożliwienie zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia. Program ma charakter otwarty, a stopień ogólności zawartych w programie działań umożliwi podejmowanie różnorodnych działań i inicjatyw oraz włączenia na różnych etapach jego realizacji nowych podmiotów, uczestników. Z uwagi na zmieniające się warunki, potrzeby i oczekiwania osób niepełnosprawnych, dopuszcza się możliwość poszerzenia go na nowe obszary działań.

Istotną część tych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej w Powiecie Zwoleńskim realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy. Warunkiem powodzenia realizacji programu jest czynne w nim uczestnictwo osób niepełnosprawnych oraz współpraca z samorządami gminnymi, jednostkami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, placówkami służby zdrowia i innymi podmiotami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

II. STRUKTURA I ZJAWISKO NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Zjawisko niepełnosprawności można uznać za jeden z atrybutów ludzkich losów. Zastanawiając się nad ludzkim istnieniem nie sposób ominąć tego zjawiska. Człowiek często zadaje sobie pytanie jakie jest miejsce osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i jak tą niepełnosprawność ujmować.

Niepełnosprawność wpływa na jakość życia, a więc pełni funkcję regulacyjną. W zależności od natężenia w mniejszym lub większym stopniu definiuje funkcjonowanie człowieka w społeczeństwie.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) za niepełnosprawną należy uznać osobę wymagającą pomocy z zewnątrz, ponieważ nie jest ona w stanie o własnych siłach zaspokoić swych potrzeb ani optymalnie wchodzić w role społeczne. W Polsce za niepełnosprawną uznaje się osobę, która ma orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez uprawniony organ, a także osobę, która odczuwa ograniczenie swej sprawności przy wykonywaniu podstawowych czynności, odpowiednich do swego wieku (samoobsługa, zabawa, nauka, praca).

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych uznaje, że osoby niepełnosprawne to takie, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi. Osoby niepełnosprawnej, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia, oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Oznacza to w szczególności prawo do:

- 1) dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- 2) dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- 3) dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną,
- 4) nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
- 5) pomocy psychicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- 6) pracy na otwartym rynku zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami, oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga – prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,
- 7) zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym,
- 8) życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym:
 - a) dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej,
 - b) swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu,
 - c) dostępu do informacji,
 - d) możliwości komunikacji międzyludzkiej,
- 9) posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- 10) pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Początek XXI wieku to czas, gdy niepełnosprawność coraz częściej postrzegana jest przez pryzmat praw człowieka, a nie wyłącznie pomocy społecznej. W ten sposób dokonuje się zmiana stosunku społeczeństwa do kwestii osób niepełnosprawnych.

Wejście Polski do Unii Europejskiej, przyniosło obowiązek wprowadzania zmian w przepisach prawnych, między innymi w sprawie organizacji życia społecznego i gospodarczego, a także spowodowało przeobrażenie świadomości społecznej w sferze problematyki dotyczącej niepełnosprawności.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę wewnątrznie zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, miejsca zamieszkania, wieku, wykształcenia, sytuacji na rynku pracy i innych cech społeczno – demograficznych. Taka sytuacja rodzi konieczność zróżnicowania i indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób. Osoby niepełnosprawne z reguły są słabiej wykształcone, przejawiają mniejszą aktywność zawodową, co w konsekwencji sprawia, że dotyka je zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Niepełnosprawność wynika z różnorodnych przyczyn. Najczęściej jest skutkiem urazów i przewlekłych chorób. Środowisko osób niepełnosprawnych zмага się w walce o przestrzeganie podstawowych praw osób niepełnosprawnych, jakimi są: prawo do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, swobodny dostęp do obiektów użyteczności publicznej, swobodne komunikowanie i przemieszczanie się, dostęp do informacji, pełne uczestnictwo w życiu publicznym i zawodowym. Szczególnymi problemami, na które napotykają niepełnosprawni są:

- 1) brak akceptacji ze strony środowiska,
- 2) ograniczenie możliwości uzyskania zatrudnienia,
- 3) utrudniony dostęp do obiektów użyteczności publicznej,
- 4) słabo rozwinięta baza rehabilitacyjna,
- 5) placówki oświatowe nie dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 6) zbyt mała aktywność organizacji, stowarzyszeń skupiających osoby niepełnosprawne oraz zbyt mała ich ilość w stosunku do osób potrzebujących,
- 7) mała ilość pracodawców wyrażających wolę zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Partycypacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych jest w znacznym stopniu niska ze względu na brak samodzielności tych osób, a także potrzebę pomocy innych osób. Cała sytuacja życiowa osób niepełnosprawnych i ich rodzin powoduje narastanie barier mentalnych również w samych tych osobach i ich najbliższym otoczeniu, charakteryzujących się postawą wycofania z wszelkiej aktywności społecznej i zawodowej. U podłoża tej postawy leży strach przed zmianą dotychczasowej sytuacji.

Osoby niepełnosprawne, to grupa osób charakteryzująca się silnymi, jak i słabymi stronami.

Silne strony grupy to:

- 1) każda osoba niepełnosprawna zachowuje zdolności i sprawności, które mogą stanowić podstawę do kształcenia zawodowego i podjęcia pracy,
- 2) duże możliwości kompensacyjne,
- 3) stabilność,
- 4) możliwość pozyskania środków finansowych wspierających zatrudnienie (refinansowanie części kosztów zatrudnienia lub przygotowania miejsc pracy).

Do słabych stron grupy zalicza się:

- 1) brak pewności siebie,
- 2) trudności w obiektywnej ocenie własnych możliwości,
- 3) duża zależność od otoczenia,
- 4) mała możliwość zdobywania doświadczenia,
- 5) ograniczony dostęp do miejsc, przedmiotów i ludzi.

Osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny wymagają szczególnego zainteresowania, różnych form wsparcia i opieki. Pokonywanie skutków niepełnosprawności z pewnością przyczyni się do osiągnięcia optymalnego poziomu życia przez osoby niepełnosprawne.

Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności powiatu zwoleńskiego. Wszelkie przedsięwzięcia służące rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych są nieodzownym czynnikiem w poprawie warunków życia osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne bowiem należą do kategorii osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.). Wynika to z wysokiego poziomu bezrobocia i przekonania, że tacy ludzie nie są w pełni wartościowymi pracownikami, często o niskich kwalifikacjach, a przede wszystkim o ograniczonej sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej, oraz cechują się niską wydajnością. Oznacza to, że niepełnosprawni wymagają szczególnej pomocy w dziedzinie poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, oraz zatrudniania.

Konieczność zmagania się osób niepełnosprawnych z etykietowaniem na co dzień, prowadzi do nawarstwiania się głównie tych słabych stron. O sile oddziaływania niepełnosprawności na sposób życia człowieka decyduje głównie moment powstania niepełnosprawności oraz jej rodzaj, zakres i dynamika.

Biorąc pod uwagę powyższe informacje, niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych o charakterze fizycznym lub intelektualnym. Może wynikać z choroby somatycznej lub umysłowej o charakterze stałym lub przejściowym. Występuje we wszystkich grupach wiekowych.

III. CHARAKTERYSTYKA POWIATU ZWOLEŃSKIEGO

Powiat zwoleński położony jest w południowo – wschodniej części województwa mazowieckiego. Usytuowany jest na osi dróg krajowych Warszawa – Tarnobrzeg i Radom – Lublin.

W jego skład wchodzi następujące gminy: Zwoleń, Tczów, Przyłek, Policzna i Kazanów. Powiat Zwoleński liczy 37 069 tys. mieszkańców w tym 18479 kobiet i 18590 mężczyzn (dane GUS z 2012 roku). W skład powiatu wchodzi 5 gmin, w tym 1 miejsko-wiejska i 4 wiejskie.

Liczbę osób zamieszkujących powiat zwoleński przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Liczba osób zamieszkująca powiat zwoleński z podziałem na gminy*

Gmina	Mężczyźni	Kobiety	Razem
Kazanów	2355	2297	4652
Policzna	2848	2918	5766
Przyłęk	3222	3144	6366
Tczów	2513	2367	4880
Zwoleń	7541	7864	15405
Razem	18479	18590	37069

*dane GUS z 31.12.2012 roku

Na terenie powiatu przeważają tereny wiejskie, na których dominują gospodarstwa rolne, w tym wiele gospodarstw małych, które borykają się z wieloma problemami. Większość zakładów pracy dających w przeszłości zatrudnienie poupadało, co spowodowało pojawienie się wielu kwestii socjalnych tj. bezrobocie, ubóstwo, i wykluczenie społeczne. Jak podaje Powiatowy Urząd Pracy na dzień 31.12.2013 roku stopa bezrobocia wynosiła 22,8 %. Natomiast liczba zarejestrowanych bezrobotnych na dzień 31.01.2014 r. wynosiła 3680 osób

(1657 kobiety i 2023 mężczyzn) w tym 417 z prawem do zasiłku. Wśród osób bezrobotnych 66 stanowiły osoby niepełnosprawne, w tym 27 to kobiety.

IV. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE W POWIECIE ZWOLEŃSKIM

Liczba osób w Powiecie Zwoleńskim wg danych GUS – stan na 2012 rok – wynosiła ogółem 37 069 osób, z tego 18 590 to kobiety. Dla porównania liczba osób w Powiecie Zwoleńskim wg danych GUS stan na 2010 rok wynosiła ogółem 37 164 osób.

Wg Narodowego Spisu Powszechnego w Powiecie Zwoleńskim w 2002 roku ogólna liczba osób niepełnosprawnych to 3 551 osób, co stanowiło 9,4 % ogółu ludności.

V. PRZYCZYNY NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI – ANALIZA DANYCH POWIATOWEGO ZESPOŁU DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W 2013 roku Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu wydał mieszkańcom Powiatu Zwoleńskiego 537 orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych, w tym:

- 466 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych dla osób powyżej 16 r.ż.
- 71 orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dla dzieci poniżej 16 r.ż.

Dla porównania w roku 2012 wydano ogółem 777 orzeczeń, czyli o 240 więcej niż w 2013 roku, w tym:

- 710 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych dla osób powyżej 16 r.ż.
- 67 orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dla dzieci poniżej 16 r.ż.

Tabela 1. Ilość złożonych wniosków i wydanych orzeczeń o niepełnosprawności powyżej 16-go roku życia dla powiatu zwoleńskiego*

Rok	Ilość złożonych wniosków	Ilość rozpatrzonych wniosków	
		Liczbowo	Procentowo
2012	683	710	104
2013	454	466	103

*dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu

Tabela 2. Ilość złożonych wniosków i wydanych orzeczeń o niepełnosprawności do 16-go roku życia dla powiatu zwoleńskiego*

Rok	Ilość złożonych wniosków	Ilość rozpatrzonych wniosków	
		Liczbowo	Pozytywnych

			Liczbowo	Procentowo
2012	86	79	67	84
2013	77	83	71	85

*dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu

**VI. STRUKTURA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE ZWOLEŃSKIM
W LATACH 2012-2013 – ANALIZA DANYCH Z
POWIATOWEGO URZĘDU PRACY W ZWOLENIU**

**Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy
w Zwoleniu w latach 2012-2013**

W latach 2012-2013 liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zwoleniu jako osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy kształtowała się następująco:

Tabela 3. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Zwoleniu*

Lata	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy	Liczba osób bezrobotnych ogółem
Grudzień 2012	57	15	3 383
Grudzień 2013	66	15	3 566

*dane z PUP Zwoleń

1. Niepełnosprawne kobiety

W latach 2012 -2013 udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych niepełnosprawnych poszukujących pracy został przedstawiony poniżej w tabeli nr 4:

Tabela 4. Liczba udziału kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w PUP w Zwoleniu*

Lata	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych		Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Grudzień 2012	57	20	15	6
Grudzień 2013	66	27	15	7

*dane z PUP Zwoleń

Osoby niepełnosprawne według poziomu wykształcenia:

Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych według poziomu wykształcenia kształtowała się następująco:

Tabela 5. Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych według poziomu wykształcenia*

Wykształcenie	Grudzień 2012	Grudzień 2013
Wyższe	-	-
Policealne i średnie zawodowe	14	11
Średnie ogólnokształcące	4	6
Zasadnicze zawodowe	16	21
Gimnazjalne i poniżej	23	28
OGÓŁEM	57	66

*dane z PUP Zwoleń

2. Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności:

Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zwoleniu według stopnia niepełnosprawności kształtowała się następująco:

Tabela 6. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Zwoleniu według stopnia niepełnosprawności*

Lata	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych
Stopień niepełnosprawności	

	znaczny	umiarkowany	lekki	OGÓŁEM
Grudzień 2012	0	14	43	57
Grudzień 2013	1	23	42	66

*dane z PUP Zwoleń

Osoby niepełnosprawne według rodzaju niepełnosprawności:

Liczbę osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zwoleniu ze względu na rodzaj niepełnosprawności przedstawia poniższa tabela:

Tabela 7. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Zwoleniu według rodzaju niepełnosprawności*

Rodzaj niepełnosprawności	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	
	Grudzień 2012	Grudzień 2013
Upośledzenie umysłowe	2	2
Choroby psychiczne, epilepsja	12	11
Zaburzenia mowy, głosu, słuchu	3	3
Choroby narządu wzroku	11	11
Upośledzenie narządu ruchu	11	17
Choroby neurologiczne	6	11
Choroby układu krążenia	6	4
Choroby układu moczowo-płciowego	0	1
Choroby układu trawiennego	1	0

Inne	5	6
OGÓŁEM	57	66

*dane z PUP Zwolen

Osoby niepełnosprawne według wieku:

Liczbę osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy w podziale wiekowym przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8. Liczba osób niepełnosprawnych według wieku*

Wiek	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	
	Grudzień 2012	Grudzień 2013
18-24	8	6
25-34	6	5
35-44	13	17
45-54	21	25
55-59	4	10
60 i więcej lat	5	3
OGÓŁEM	57	66

*dane z PUP Zwolen

VII. CELE PROGRAMU

Cel główny programu:

Zwiększenie możliwości osób niepełnosprawnych, tak aby mogły one w pełni korzystać ze swoich praw i uczestniczyć w życiu społecznym i zawodowym.

Cele szczegółowe:

1. **Stworzenie korzystnych warunków w środowisku lokalnym na rzecz aktywnego i samodzielnego funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.**

Zadania:

1. Wspieranie funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej.
 2. Wspieranie funkcjonowania ośrodków wsparcia oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, których statutowym zadaniem jest rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.
 3. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.
 4. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
 5. Organizowanie cyklicznych wystaw, festiwali promujących twórczość osób niepełnosprawnych.
 6. Prowadzenie wsparcia specjalistycznego w tym: psychologicznego, prawnego, socjalnego.
 7. Utworzenie centrum informacji o prawach osób niepełnosprawnych.
 8. Opracowanie i wdrażanie programów na rzecz aktywizacji społecznej i integracji osób niepełnosprawnych.
 9. Rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.
 10. Propagowanie zatrudnienia asystentów na rzecz osób niepełnosprawnych.
 11. Współpraca samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
 12. Zlecanie zadań dotyczących osób niepełnosprawnych organizacjom pozarządowym i fundacjom.
 13. Realizacja programów celowych ze środków PFRON przez samorząd powiatowy.
2. **Likwidacja barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych.**

Zadania:

1. Likwidacja barier architektonicznych w:
- obiektach użyteczności publicznej;

- placówkach edukacyjnych (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, internaty szkolne, poradnia psychologiczno-pedagogiczna);
- zakładach opieki zdrowotnej;
- rodzinnym domu dziecka;
- komunikacji i transporcie zbiorowym.

2. Likwidacja barier transportowych.

3. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych zgodnie z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

4. Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się, technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

3. Aktywizacja zawodowa, zatrudnienie i przeciwdziałanie skutkom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Udział powiatu w programach, których celem jest aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
2. Wspieranie organizacji pozarządowych działających w zakresie aktywizowania zawodowego osób niepełnosprawnych.
3. Wspieranie tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości dla osób niepełnosprawnych.
4. Zachęcanie pracodawców do tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych poprzez dofinansowania.
5. Udzielanie dofinansowania osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą.
6. Finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu.
7. Prowadzenie i finansowanie szkoleń i przekwalifikowań stosownie do osób niepełnosprawnych.

8. Wspieranie ekonomii społecznej i mieszkalnictwa chronionego dla osób niepełnosprawnych.

4. Ułatwienie dostępu osobom niepełnosprawnym do rehabilitacji medycznej i pomocy terapeutycznej.

Zadania:

1. Rozwój zakładów rehabilitacyjnych.
2. Inicjowanie tworzenia instytucji wspierających osoby niepełnosprawne.
3. Rozwój rehabilitacji medycznej poprzez doposażenie w sprzęt rehabilitacyjny i odpowiednią aparaturę medyczną w placówkach służby zdrowia.
4. Zwiększanie dostępu do usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych (zakłady leczniczo-opiekuńcze, domy pomocy społecznej itp.)
5. Zwiększenie dostępności do rehabilitacji stacjonarnej poprzez zwiększenie miejsc wczesnej i późnej rehabilitacji w jednostkach ochrony zdrowia.
6. Rozwój wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci niepełnosprawnych.
7. Dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków ortopedycznych, środków pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.
8. Promocja bezpiecznego i zdrowego stylu życia.
9. Zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług konsultacyjnych, terapeutyczno-rehabilitacyjnych, oraz opiekuńczych.

5. Wyrównywanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Wspieranie niepełnosprawnej młodzieży i osób dorosłych w podejmowaniu edukacji na poziomach wyższych, celem poprawy sytuacji na rynku pracy.
2. Zapewnienie dostępu dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do edukacji na wszystkich szczeblach nauczania.
3. Szkolenie kadr zajmujących się edukacją osób niepełnosprawnych.
4. Upowszechnianie informacji na temat szkół dla osób niepełnosprawnych.
5. Tworzenie infrastruktury promującej edukację osób niepełnosprawnych.
6. Podnoszenie kompetencji społecznych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

VIII. ANALIZA SWOT

Jedną z technik najbardziej popularnych służących konstruowaniu programów jest analiza SWOT. Ma ona na celu zbadanie i przeprowadzenie oceny zdolności do działania w konkretnym otoczeniu. Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron w działaniach, jakie podejmuje się na rzecz osób niepełnosprawnych powiatu zwoleńskiego i zawiera cztery grupy czynników:

1. **„mocne strony”** – wewnętrzne uwarunkowania, które wykorzystane w należyty sposób będą sprzyjać rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych;
2. **„słabe strony”** – wewnętrzne uwarunkowania, które niewyeliminowane będą utrudniać rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych;
3. **„szanse”** – zewnętrzne uwarunkowania, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające dla osób niepełnosprawnych;
4. **„zagrożenia”** – zewnętrzne uwarunkowania, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą stanowić zagrożenie dla osób niepełnosprawnych.

Odnosząc się do problemu niepełnosprawności poniżej przedstawiona tabela pokazuje analizę strategiczną SWOT.

MOCNE STRONY

1. Stworzenie infrastruktury instytucjonalnej.
2. Wzrost liczby przystosowanych obiektów.

3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.
4. Realizacja powiatowego programu.
5. Realizacja programów profilaktycznych, tworzonych dla osób niepełnosprawnych.
6. Funkcjonowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.
7. Funkcjonowanie organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
8. Dostępność infrastruktury pomocy społecznej.
9. Funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej.
10. Funkcjonowanie oddziałów integracyjnych w szkołach i przedszkolach na terenie Miasta Zwoleń.
11. Rozwinięta profilaktyka i terapia.
12. Dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi.
13. Udzielanie dofinansowań do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych na podstawie odrębnych przepisów.
14. Udzielanie dofinansowań do sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych.
15. Udzielanie dofinansowań do likwidacji barier funkcjonalnych.
16. Działania w celu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
17. Otwartość na nowe pomysły i przedsięwzięcia.
18. Pozyskiwanie środków finansowych z Unii Europejskiej.
19. Systematycznie rosnący poziom świadomości społecznej na temat niepełnosprawności.
20. Odpowiednie kwalifikacje kadry pracującej z osobami niepełnosprawnymi.

SŁABE STRONY

1. Małe środki na realizację programów celowych.
2. Niska aktywność PUP i pracodawców w zakresie zatrudnienia i aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.
3. Występowanie barier funkcjonalnych i urbanistycznych w budynkach użyteczności publicznej.
4. Brak spółdzielni socjalnych.
5. Brak wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.
6. Zbyt mała aktywność organizacji pozarządowych w niektórych obszarach polityki społecznej realizowanej na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie zwoleńskim.
7. Ograniczony dostęp do medycznych usług specjalistycznych.
8. Nadal występujące stereotypy postrzegania niepełnosprawności wśród społeczeństwa.

9. Bierność, bezradność i postawy roszczeniowe wśród osób niepełnosprawnych.
10. Brak stabilności finansowej w instytucjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
11. Niedoskonałość przepisów prawnych.
12. Długotrwałe uzależnienie od pomocy społecznej.
13. Niedostateczna ilość grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych.
14. Mało miejsca na otwartym rynku pracy.
15. Mała ilość Zakładów Pracy Chronionej.
16. Słaba umiejętność pozyskiwania i wykorzystywania funduszy pomocowych.
17. Ubóstwo wśród społeczności osób niepełnosprawnych powiatu zwoleńskiego.
18. Słabe diagnozowanie problemów społecznych osób niepełnosprawnych w ich środowiskach lokalnych.
19. Niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych.

SZANSE

1. Inne środki pomocowe, w tym z Unii Europejskiej.
2. Powiatowa społeczna rada d/s osób niepełnosprawnych.
3. Świadomość społeczna.
4. Nowe rozwiązania ekonomii społecznej przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu.
5. Akceptacja i zrozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych.
6. Upowszechnianie aktywnych postaw społecznych wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością.
7. Możliwość finansowania zadań ze środków zewnętrznych.
8. Wzrost liczby organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
9. Kształtowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych.
10. Wzrost poziomu wykształcenia wśród osób niepełnosprawnych.
11. Zwiększony dostęp do informacji.
12. Współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
13. Uproszczenie przepisów prawa.
14. Pozyskiwanie inwestorów.
15. Współpraca między powiatem a gminami.
16. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
17. Pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych.

ZAGROŻENIA

1. Niestabilność przepisów prawa.
2. Istniejące w dalszym ciągu stereotypy na temat osób niepełnosprawnych.
3. Nie respektowanie przepisów prawnych przy rozwiązaniach architektonicznych.
4. Brak wiedzy wśród pracodawców w zakresie korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych.
5. Mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych.
6. Skomplikowane procedury pozyskiwania środków Unii Europejskiej.
7. Rosnąca ilość osób niepełnosprawnych.
8. Słabo rozwinięty system ochrony zdrowia.
9. Rozwój postaw roszczeniowych wobec instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
10. Zjawisko wypalenia zawodowego wśród kadry pracującej z osobami niepełnosprawnymi.

IX. ADRESACI PROGRAMU

- 1) osoby niepełnosprawne,
- 2) rodziny osób niepełnosprawnych,
- 3) przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- 4) instytucje zajmujące się osobami niepełnosprawnymi,
- 5) pracodawcy.

X. REALIZATOR PROGRAMU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zwoleniu w porozumieniu z:

- 1) Radą i Zarządem Powiatu Zwoleńskiego,
- 2) Samorządami gminnymi,
- 3) Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 4) Powiatowym Urzędem Pracy w Zwoleniu,
- 5) Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Zwoleńskiego,
- 6) organizacjami pozarządowymi,
- 7) Warsztatem Terapii Zajęciowej w Wilczowoli,
- 8) Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Zwoleniu,
- 9) Szkołami,

10) Zakładami Opieki Zdrowotnej.

XI. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU:

1. W zakresie poradnictwa zawodowego:
 - możliwość skorzystania przez osoby niepełnosprawne z wyboru dróg aktywizacji zawodowej, szkoleń i przekwalifikowań zawodowych.
2. W zakresie pośrednictwa pracy:
 - możliwość zatrudnienia osoby niepełnosprawnej w normalnym środowisku pracy bądź w zakładach pracy chronionej.
3. W zakresie szkolenia osób niepełnosprawnych:
 - pomoc osobom niepełnosprawnym w otrzymaniu, podtrzymaniu lub odzyskaniu zatrudnienia.
4. W zakresie dofinansowania przystosowania stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych:
 - możliwość przystosowania stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych.
5. W zakresie udzielenia dotacji na działalność gospodarczą osobom niepełnosprawnym:
 - możliwość podjęcia działalności gospodarczej a tym samym uzyskanie środków do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia.
6. W zakresie dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych:
 - poprawa sprawności fizycznej i psychicznej, umiejętności radzenia sobie ze stresem spowodowanym niepełnosprawnością.
7. W zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz likwidacji barier architektonicznych, transportowych, w komunikowaniu się i technicznych:
 - poprawa warunków życia dla osób niepełnosprawnych, umożliwienie im pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym oraz rekreacyjnym.
8. W zakresie pomocy rodzinom posiadającym niepełnosprawne dzieci:
 - rozeznanie potrzeb rodzin, w których przebywają niepełnosprawne dzieci, przy współpracy samorządów gminnych,
 - pośredniczenie pomiędzy tymi rodzinami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami w celu udzielenia pomocy.

xii. MONITORING I EWALUACJA

Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zwoleniu raz na rok będzie dokonywał analizy realizacji programu, a następnie przekazywał Radzie Powiatu w formie sprawozdania z działalności jednostki.

xiii. CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zwolenkim będzie realizowany w latach 2014 – 2020.

xiv. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU:

- 1) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 2) samorządy gminne,
- 3) samorząd powiatowy,
- 4) środki budżetu państwa,
- 5) środki finansowe pozyskane z innych źródeł, w tym z Unii Europejskiej,
- 6) Narodowy Fundusz Zdrowia,
- 7) subwencja światowa,
- 8) dotacje, granty,
- 9) udział własny beneficjentów.